

УДК 373.5.016:811.111

Комогорова М. І.

ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЦНОСТІ ЗНАНЬ З ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

У статті розкрито системний підхід щодо забезпечення міцності знань учнів та розглядається система тренувальних завдань та вправ, послідовне виконання яких сприяє ефективному засвоєнню знань з предметів гуманітарного циклу учнів основної школи. В системі виокремлено наступні блоки: мотиваційно-цільовий, конструктивно-формульвальний, контрольньо-корекційний та проаналізовано їх діяльнісний та результативний компоненти. Розглянуто зразки завдань та вправ, що мають бути послідовно розташовані та відповідати етапам навчання.

Ключові слова: система, завдання, вправа, міцність знань, учні, педагогічне забезпечення, етапи засвоєння знань.

Як відомо, конкурентоспроможне суспільство вимагає від сучасної людини вміння швидко орієнтуватися у складних життєвих проблемах особистого, професійного та суспільного характеру, виявляти та реалізовувати творчий потенціал. Виявлення умінь самореалізації вимагає від людини певних знань, на основі яких розкривається внутрішній потенціал. З цього випливає, що одним із основних завдань школи є вироблення умінь практичного застосування здобутих знань, основою чому є міцність засвоєння знань. У світлі цього, постає питання розробки та впровадження ефективних методів за засобів навчання, які би сприяли довготривалому запам'ятовуванню та відтворенню вивченого навчального матеріалу.

Ця проблема не є новою, але на сучасному етапі розвитку освітніх процесів потребує практичного і мобільного її вирішення. Праці вчених присвячені вивченню: ролі психологічних процесів у засвоєнні знань школярами (Л. Божович) [2]; значення проблемного навчання у процесі засвоєння знань школярами (Н. Тализіна) [7]; питанню організації активної самостійної пізнавальної діяльності школярів з метою міцного підвищення міцності знань; наукової організації праці як основи забезпечення міцності знань та умінь школярів (І. Казанцева) [5]; мотивів учіння школярів, котрі позитивно впливають на міцність засвоєння знань та умінь школярами (Д. Гільов) [3].

Мета статті – роаналізувати систему тренувальних завдань та вправ, послідовне виконання яких сприяє ефективному запам'ятовуванню, збереженню і відтворенню навчального матеріалу школярами, що є основою для міцного засвоєння навчального матеріалу з предметів гуманітарного циклу учнів основної школи.

Під педагогічним забезпеченням слід розуміти надання достатніх педагогічних засобів для ефективної навчальної діяльності учнів та міцного засвоєння знань. Ми у своєму дослідженні розглядаємо систему навчальних завдань та вправ, що відповідають етапам засвоєння знань, як один із засобів педагогічного забезпечення їх міцності.

Під *системою* будемо розуміти сукупність взаємопов'язаних елементів, що взаємодіють між собою, завдяки чому утворюють певну цілісність явищ та процесів у природі та суспільстві.

Конструювання системи пізнавальних завдань полягає у використанні для свого розв'язання різних методів пошукової діяльності, завдяки яким забезпечується оптимальне просування у засвоєнні змісту навчання. В основу конструювання системи таких завдань покладаються прийоми розумової діяльності, що відповідають етапам засвоєння знань. В системі мивіокремили наступні блоки: мотиваційно-цільовий, конструктивно-формульвальний, контрольньо-корекційний.

Говорячи про систему навчальних завдань та вправ, вважаємо за необхідне

розглянути зразки завдань та вправ, що мають бути послідовно розташовані та відповідати етапам навчання [6].

Мотиваційний етап	
Види вправ	
Приклади вправ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Послухайте історію та відгадайте тему уроку; ▪ Розшифруйте слова / речення (unscrambling); ▪ Пояснити виділені слова; ▪ Розшифрувати приховане слово у кросворді.
Мета вправ	Мотивувати діяльність учнів, налаштувати їх на позитивне ставлення до навчального матеріалу, створити сприятливий психологічний клімат; оживлення раніше набутих знань та практичного досвіду, на які повинно опиратися засвоєння нових знань, навичок та вмінь.
Діяльність учнів	Репродуктивна діяльність учнів

Етап закріплення	
Види вправ	Репродуктивні вправи
Приклади вправ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Утворення за аналогією зразка моделі; ▪ З'єднання (matching); ▪ Вибери правильну відповідь і підкресли; ▪ Знайди слова/ речення на предмет, що вивчається; ▪ Скласти речення за зразком; ▪ Вибери правильне / неправильне твердження; ▪ Утворити всі типи речень; ▪ Утворити протилежне значення / твердження (givetheopposite); ▪ Склади речення / словосполучення за таблицею (substitutiontables); ▪ Напиши форми предмета, що вивчається (writeger und form).
Мета вправ	Сприяти засвоєнню певного об'єму теоретичних відомостей (навчального матеріалу) та формуванню початкових знань, навичок та вмінь школярів щодо первинного використання отриманих знань у практичній діяльності. Оволодіння навичками у стандартних ситуаціях.
Діяльність учнів	Репродуктивна діяльність учнів

Етап повторення	
Види вправ	Підстановчі Трансформаційні Продуктивні
Приклади вправ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Дати відповідь на запитання; ▪ Напиши предмет вивчення, використовуючи план (writesmth. usingaplan); ▪ Вислови згоду / незгоду на подані твердження (agreeordisagree); ▪ Знайди та виправ помилки (find and correct mistakes); ▪ Склади запитання / речення / діалог; ▪ Постав речення у правильному порядку; ▪ Заповни пропуски відповідними словами / граматичними формами; ▪ Заповни / склади таблицю; ▪ Поширте речення, вживаючи нові слова / граматичні форми; ▪ Перефразуйте речення, вживаючи нові слова / граматичні форми; ▪ Трансформуйте діалог у монолог і навпаки; ▪ Трансформуйте текст із форм теперішнього часу у форми минулого / майбутнього тощо; ▪ Замініть пропуски в реченнях, вибираючи подані слова; ▪ Внесіть слова зі списку в підстановчу таблицю; ▪ Скласти самостійно речення за зразком; ▪ Виправити помилки у підкреслених реченнях; ▪ Закінчити діалог, у якому повністю наводиться репліка одного співбесідника,

	<ul style="list-style-type: none"> а замість слів другого дається набір розрізнених слів; ▪ Складіть запитання до поданої відповіді і навпаки; ▪ Розкрийте дужки в реченнях, використовуючи слова у відповідній формі; ▪ Вставте в репліки слова, яких не вистачає, складіть з них діалог.
Мета вправ	Формувати структурні вміння школярів застосовувати отримані знання у практичній діяльності. Творче перенесення знань і навичок у нестандартні умови.
Діяльність учнів	Репродуктивно-креативна діяльність учнів

Контрольний етап	
Види вправ	Творчі вправи
Приклади вправ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Проведення контрольної роботи; ▪ Проведення самостійної роботи; ▪ Створення порт фоліо (project); ▪ Розіграти ситуацію (roleplay); ▪ Проведення тестування; ▪ Робота в парах / групах спрямована на вирішення навчальної проблеми (workinggroupsorpairs).
Мета вправ	Активізувати знання школярів та набуті внутрішні ресурси, прищеплювати вміння самостійно вирішувати поставлену навчальну проблему.
Діяльність учнів	Продуктивно-креативна діяльність учнів

У світлі вищезазначеного, основною метою реалізації першого етапу розробленої системи – мотиваційно-цільового – була організація підготовчої роботи з учнями, яка насамперед була спрямована на формування у них позитивного ставлення до своєї навчально-пізнавальної діяльності та позитивної мотивації щодо постійного підвищення рівня засвоєння ними знань.

Конструктивно-формульальний блок системи тренувальних завдань та вправ знайшов реалізацію у відповідності змісту завдань програмним вимогам з гуманітарних предметів, що вивчаються учнями основної школи.

Завдання операційно-пізнавального блоку спрямовані на активну взаємодію учня як суб'єкта навчальної діяльності з об'єктом вивчення – навчальним матеріалом. Реалізуються ці завдання через виконання учнями вправ на розуміння змісту навчального матеріалу, закріплення та застосування знань у практичних ситуаціях.

Завдання контрольно-оцінювального блоку спрямовують учнів на самостійну, пізнавально-навчальну, творчу, пошукову та проектувальну діяльність. Це, насамперед, контрольно-тренувальні та творчі завдання та вправи, що актуалізують набуті знання та активізують внутрішні ресурси учнів щодо самостійного вирішення порушеної навчальної проблеми.

Наведемо приклад деяких тренувальних завдань та вправ на прикладі англійської мови з теми “presentcontinuous” та проаналізуємо їх діяльнісний та результативний компонент.

Завдання I блоку, що спрямовані на сприймання учнями знань.

I. Розгляньте наступні речення та підкресліть в них спільні елементи.

1. The girl is watering flowers in the classroom. 2. Father is talking on the phone. 3. The children are playing with the cat. 4. The classmates are playing in the yard. 5. The cat is eating. 6. Father is digging in the garden. 7. I am doing my homework.

Вирішуючи завдання I блоку, учень розглядає, спостерігає, концентрує свою увагу. Сприйняття та усвідомлення знань відбувається через виконання учнем репродуктивної діяльності через реалізацію певних дій. активізується зорова пам'ять. Розумові дії: аналіз, синтез, узагальнення. Інтелектуальні дії: порівняння граматичних структур та виявлення схожості та відмінності. Навчальні дії: актуалізація знань. У результаті виконання завдань

І блоку в учнів формується уявлення про сутність об'єкта вивчення.

Завдання II блоку. Вправи на розуміння змісту навчального матеріалу, виконання дій в а) матеріалізованій (матеріальній) формі та б) зовнішньомовних дій.

1. а) Вибери з дужок правильне допоміжне дієслово у формі *present continuous* та підкресли його.

1. I (**are, is, am**) taking my sister to school now. 2. He (**are, is, am**) helping his father at the moment. 3. Right now they (**are, is, am**) going to the river for a swim. 4. Look! She (**are, is, am**) dancing. 5. What (**are, is, am**) you doing now? 6. I (**are, is, am**) listening to the radio. 7. Be quiet! The baby ... (**are, is, am**) sleeping in the next room. 8. His father (**are, is, am**) not watching TV at the moment. 9. Where (**are, is, am**) your mum? She ... (**are, is, am**) having a rest because she is tired. 10. My sister can't answer the call. She ... (**are, is, am**) having a bath now.

б) Відміть правильні речення і поясни допущені помилки у неправильних реченнях.

1	I am watching TV every night.
2	Look! She are dancing.
3	He is have dinner right now.
4	Are you listening to the radio now?
5	He am sitting in the sun.
6	You are talking a lot.
7	They are stay in a hotel.
8	The train is stopping here for five minutes.

Завдання на закріплення, виконання завдань у внутрішній мові про себе.

4. Розглянь таблицю. Прочитай, що Джанет робить на вихідних перепиши речення у формі *present continuous* як показано у зразку.

Every weekend	At the moment
1. She cleans her room.	1. She is cleaning her room.
2. She listens to music.	2.
3. She dances.	3.
4. She plays the piano.	4.
5. She helps her mother.	5.
6. She phones her grandparents.	6.
7. She walks with her pet.	7.
8. She watches a video.	8.
9. She visits her friend.	9.
10. She cooks a cake.	10.

Завдання на застосування, завдання на виконання розумових дій.

5. Розглянь таблицю, склади речення за зразком. Постав запитання до поданих речень та дай коротку / повну відповідь на них .

Example: Mike is cleaning the floor and listening to the radio at present but he is Not watering the plants and watching TV now.

	Clean the floor	Water the plants	Watch TV	Listen to the radio
Mike	+			+
Jane		+	+	
Your friends		+	+	
I	+		+	
You		+		+

Вирішуючи завдання II блоку, учень виконує репродуктивно-креативну діяльність у внутрішньомовних та зовнішньомовних діях. Учень концентрує увагу на головному, активізується моторна пам'ять, яка передбачає запам'ятовування інформації у ході виконання певних операцій з нею. Розумові дії: аналіз, синтез, узагальнення. Інтелектуальні дії: аргументування правильності вибору допоміжного дієслова. Навчальні дії: актуалізація знань та відтворення раніше засвоєної навчальної інформації. Завдання різняться самостійністю та критичністю мислення.

Завдання III блоку, завдання для самоконтролю, творчі завдання.

6. Дай усно відповіді на запитання.

1. Коли вживається теперішній тривалий час? 2. Які форми має дієслово *to be*? 3. Яка форма коли вживається? 4. Які слова найчастіше вживаються з теперішнім тривалим часом? 5. Як утворюється заперечна та питальні форми теперішнього тривалого часу? Наведи приклади. 6. З якою часовою формою схожий теперішній тривалий час? Як не путати два теперішніх часи?

7. Створення портфоліо "Мій відпочинок".

На великому аркуші паперу наклеї фотографії, що відображають твій відпочинок. Під кожним фото напиши, що ти робиш. Покажи своє портфоліо друзям та розкажи їм про свій відпочинок.

Вирішуючи завдання III блоку, учень виконує продуктивно-креативну діяльність. Розумові дії: аналіз, синтез, узагальнення. Інтелектуальні дії: аргументування своєї точки зору. Навчальні дії: актуалізація знань та відтворення раніше засвоєної навчальної інформації. Завдання характеризується творчим мисленням.

Аналіз наукових праць та педагогічної літератури з досліджуваної теми дає нам можливість говорити про системний підхід щодо забезпечення міцності знань учнів з предметів гуманітарного циклу. Розроблена нами системи завдань, ґрунтується на принципах навчання, що в свою чергу стимулюють методи й прийоми. У результаті застосування системи тренувальних завдань та вправ, спрямованої на забезпечення міцності знань з предметів гуманітарного циклу учнів основної школи, відбувається засвоєння учнями міцних, усвідомлених, дієвих знань на основі позитивної мотивації учнів щодо осмисленого сприймання знань, виконання відповідних завдань та вправ, що забезпечують закріплення знань через їх використання на практиці, зокрема й в нестандартних ситуаціях, а також контроль і самоконтроль рівня засвоєння знань.

Перспективним напрямом подальшого дослідження є добір завдань та вправ відповідно до кожного блоку системи.

Використана література:

1. Андрущак В. М. Шляхи підвищення якості знань учнів / В. М. Андрущак. – К. : Рад. шк., 1973. – 95 с.
2. Божович Л. И. Познавательные интересы и пути их изучения / Л. И. Божович; Известия АПН РСФСР. – М. : АПН РСФСР, 1975. – С. 78.
3. Гилев Д. К. К вопросу о мотивах учебной деятельности / Д. К. Гилев // Вопросы развития познавательных интересов учащихся в процессе в процессе обучения. – Свердловск, 1970.
4. Зинченко П. И. Непроизвольноезапоминание / под. П. И. Зинченко и Б. Г. Мещерякова. – М. : Изд-во "Институт практической психологи", Воронеж, 1996. – 544 с.
5. Казанцева І. Творча діяльність як засіб формування міцності знань школярів / І. Казанцева // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 26-29.
6. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посібник / В. І. Лозова, Г. В. Троцько ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Х. : ОВС, 2002. – 400 с.
7. Талызина Н. Ф. Как управлять усвоением знаний? / Н. Ф. Талызина // Советская педагогика. – 1983. – № 3. – С. 94-98.

Комогорова М. И. Педагогическое обеспечение прочности знаний по предметам гуманитарного цикла (на примере изучения английского языка).

В статье раскрывается системный подход к обеспечению прочности знаний учеников и рассматривается система тренировочных заданий и упражнений, последовательное исполнение которых способствует эффективному усвоению знаний с предметов гуманитарного цикла учеников основной школы.

Ключевые слова: система, задание, упражнение, прочность знаний, ученики, педагогическое обеспечение, этапы усвоения знаний.

Komogorova M. I. The pedagogical supply of knowledge duration on humanities (on the example of English learning).

In the article the system approach in relation to providing of durability of knowledge of students is exposed and the system of training tasks and exercises successive implementation of which assists the effective mastering of knowledge from the articles of humanitarian cycle of students of basic school is examined.

Keywords: system task, exercise, durability of knowledge, students, pedagogical providing.

УДК 378.016:811]:004.77

Кубрак С. В.

МЕРЕЖА INTERNET ТА E-MAILS – ВАЖЛИВІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті проаналізовано досвід використання електронної пошти в процесі вивчення іноземних мов. Показано переваги використання E-mail листів у професійному саморозвитку майбутнього фахівця.

Розкрито можливості Інтернет-ресурсів під час вивчення іноземних мов. Автором зроблений висновок, що Інтернет-ресурси та E-mail технології позитивно впливають на освітній процес в цілому. Виявлено дидактичні можливості Інтернет-ресурсів під час навчання іноземних мов та їх вплив на освітній процес в цілому. Проведений аналіз способів використання Інтернет-мережі та E-mails, як засобів навчання мовленнєвої діяльності на заняттях з іноземної мови.

Обґрунтовано переваги та недоліки застосування Інтернет-технологій та E-mails у навчальному процесі. Проведений аналіз способів використання Інтернет-мережі та E-mails, як засобів навчання мовленнєвої діяльності та письма на заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: Інтернет-технології, E-mail технології, E-mail проекти, електронна пошта, професійний саморозвиток, навчальний процес, іноземні мови.

Сучасне людство перебуває в стадії розвитку, що одержала назву інформаційного суспільства. Інформаційні та телекомунікаційні технології суттєво розширюють межі таких фундаментальних понять, як знання та мова.

Для пошуку та отримання знань, необхідної інформації, їх зберігання і передавання, людина шукала та знаходила додаткові засоби, що досить сильно впливали на життя суспільства. Писемність, друкарський верстат, телефон, телебачення, комп'ютер і мережа Internet – ось найбільш значні віхи еволюції в передачі інформації.

Грамотно та вміло скористатися цими можливостями зможуть лише ті члени суспільства, які володітимуть необхідними знаннями, що дозволяє орієнтуватися в новому інформаційному просторі. Самостійна робота, самокероване навчання, автономне навчання та неперервний саморозвиток і самовдосконалення, допоможуть йти вперед в новій ері інформатизації.

Сказане в повній мірі відноситься до становлення майбутнього вчителя, оволодінню ним інформаційною культурою, інформаційною грамотністю і як найвищого ступеню – інформаційною компетентністю.